

השגת "חינוך מציב בעיות" באמצעות למידה מבוססת פרויקטים

מדיניות החינוך בארצות הברית ב-20 השנים האחרונות תורמת ליצירת סביבה של סטנדרטיזציה, שבמרכזה עומדים מבחנים קבועים ואחידים. בכיתות ממוקדות במורה, למידת מיומנויות בסיסיות מנותקת מההקשר, מה שהביא לצמצום תכנית הלימודים. על אף שמטרת מדיניות הסטנדרטיזציה היא שיפור באיכות ההוראה, בפועל מורים עשויים פחות ליצור תכנים יצירתיים ורלוונטיים מהבחינה התרבותית, משום שמערכת החינוך דורשת לפעול על פי תכניות לימודים וספרי לימוד אחידים. אולם, למרות החשיבה על הצלחה במבחנים, משימת המחנכים היא לא רק להבטיח את הציון הגבוה של תלמידיהם במבחנים, אלא להעניק להם את המיומנויות של בניית ידע וחשיבה ביקורתית.

למידה מבוססת פרויקטים (PBL) היא שיטת הוראה המערבת תלמידים בלמידה ומקדמת רכישת ידע ומיומנויות באמצעות תהליך חקר נרחב ומובנה סביב שאלות מורכבות ואותנטיות, המובילות לעיצוב וליצירת מוצרים ולביצוע משימות מורכבות. לעתים, למידה מבוססת פרויקטים מתחילה משאלות התלמידים הנוגעות לבעיה המהותית שהמורה מעלה; תלמידים מנסים לענות לשאלותיהם באמצעות ביצוע פרויקט מחקר. הנושאים והבעיות המועלים לדיון על ידי המורה אמורים לעודד חשיבה, להציב שאלות פתוחות ומורכבות וגם להיות קשורים למקצוע הנלמד. ה-PBL דורש מהתלמידים לפתור בעיות מורכבות שלא ניתנות לפתרון פשוט או לתשובה פשוטה. השאלות מייצגות את הנושאים האותנטיים – מדובר בבעיות אמיתיות שתלמידים מתמודדים עמן מחוץ לכותלי בית הספר.

כגישה פדגוגית ממוקדת בתלמיד, שיטת ה-PBL מאפשרת לתלמידים לבנות את הבנותיהם במהלך שיתוף פעולה עם ילדים אחרים. שיטת ה-PBL נשענת על התפיסה הפדגוגית, התואמת לגישתו של פריירה לגבי "חינוך המציב בעיות". גישה זו יוצרת חוויות למידה ממוקדות בתלמיד, המאפשרות לתלמיד לבנות ידע ולפתח מיומנויות של חשיבה ביקורתית. ב"פדגוגיה של מדוכאים" (פריירה, 1981) פריירה מציין, כי ידע נוצר רק באמצעות גילוי, דרך חקירה אינטנסיבית ומתמדת. חקירה היא הכלי האפיסטמולוגי שמקנה לילדים ידע על אודות ההיבטים השונים של העולם מסביבם. הוא משווה בין שתי תפיסות החינוך: חינוך המציב בעיות לעומת הדגם "הבנקאי" של החינוך. לפי הדגם הבנקאי תלמידים הם "Tabula Rasa", מקבלים מידע באופן פסיבי, הם כלי ריק שיש למלא אותו בידע נטול הקשר.

לעומת זאת, בחינוך מציב בעיות, כאשר מורה מציג את החומר לעיון ולחקר מצד התלמידים, הם הופכים לשותפים בבניית הידע ביחד עם מורה ועם חברי קהילה אחרים. פריירה מציין, כי במהלך הלמידה תלמיד ומורה מנהלים דיאלוג ושניהם מלמדים ולומדים במשותף. תפיסות אלה באות לידי ביטוי במסגרת שיטת ה-PBL, המדגישה למידה ממוקדת באמצעות פרויקט חקר שהתלמיד מבצע ובמסגרתו המורה פועל כמנחה המסייע לתהליך ביצוע המשימה ולבניית הידע על ידי התלמיד.

פעילויות לימודיות במסגרת ה-PBL הן מורכבות וקשות יותר לתכנון, ליישום ולהערכה מאשר הלמידה המסורתית. אולם, הן חיוניות משום שבניגוד לחינוך הבנקאי, שמקודם על ידי המגמה של סטנדרטיזציה, PBL היא שיטת למידה אותנטית, המאפשרת לתלמידים לקשר בין מה שקורה בבית הספר לחייהם האמיתיים שמחוצה לו.

משימות למידה אותנטיות מאפשרות ומעודדות מעורבות של תלמידים הן בביצוע והן במשמעות הנוספת, מעבר להיותן אמצעי לזכות בציון טוב. בתכנון תכנית לימודים אקדמית, הקשורה לחייהם של התלמידים והמעוררת אותם לחשיבה פעילה, יצירתית וביקורתית, אפשר לראות יישום הצדק החברתי.

התקציר מבוסס על המאמר :

Behizadeh, N. (2014). Enacting problem-posing education through project-based learning. *English Journal*, 104 (2), 99-104.